



UPPSALA  
UNIVERSITET

# Hatet i jämställdhetsdebatten

## En fallasianalys av en offentlig debatt

*Harry Daggfeldt*

Ämne: Retorik

Nivå: C

Poäng: 15 hp

Ventilerad: HT 2013

Handledare: Mika Hietanen

Litteraturvetenskapliga institutionen

Uppsatser inom retorik

## Innehållsförteckning

1. Jämställdhetsdebatten i Sverige.....	2
Vetenskapsdebatt och prostitutionsdebatt.....	5
Vad hindrar en konstruktiv diskussion?.....	6
Debatten <i>Hatet och politiken</i> .....	6
Pragmadialektiken.....	8
Tillvägagångssätt.....	9
2. <i>Hatet och politiken</i> ur ett pragmadialektiskt perspektiv .....	10
Argumentationssituationen .....	10
Sveland – ”Hatet som gör mig politiskt deprimerad” .....	11
Ström – ”Feministerna har inte kunnat hantera sin framgång” .....	13
Billing – ”Mansfrågorna har försvunnit till förmån för kvinnorna” .....	16
Bratt – ”Hatet mot feminister växer” .....	18
3. Debattens karaktäristik .....	21
Brott mot regeln för argumentschema.....	21
Brott mot relevansregeln.....	22
Brott mot avslutningsregeln.....	23
Strategisk manövrering .....	23
4. Den problematiska offentliga debatten.....	25
Käll- och litteraturförteckning.....	27

## 1. Jämställdhetsdebatten i Sverige

I Sverige år 2013 har lika och allmän rösträtt varit ett faktum i snart 100 år. Ändå, menar vissa, finns det mycket arbete kvar innan vi har nått ett jämställt samhälle. Andra säger istället att jämställdhetskampen har gått för långt i en onyanserad fokusering på kvinnor, vilket har gått ut över männens välbefinnande. Jämställdhet är en brännande fråga och något alla säger sig eftersträva. Vägen dit råder det däremot skilda uppfattningar kring. Den offentliga jämställdhetsdebatten är av största vikt för att detta arbete ska gå framåt, men när meningsmotståndare möts i denna fråga ser vi ofta en debatt präglad av personangrepp och vinklade svar. Det är ett debattklimat som diskussionen tar skada av och därför är jag intresserad av att studera den offentliga jämställdhetsdebatten närmare och försöka reda ut vad det är som går fel. Den offentliga debatten framstår överlag som en anslagstavla för aktörernas egna åsikter snarare än ett forum för meningsutbyte vilket förminskar debattens roll som vägledning för åhörarnas deliberativa ställningstaganden. Frågan är vad det är som gör en konstruktiv diskussion så svår att nå?

Jämställdhetsdebattens aktörer beskrivs politiskt som feminister och antifeminister. Dessa begrepp är alltför vaga för att teckna en tydlig bakgrund av debattsituationen och dessutom implicerar begreppen en förespråkare och en motståndare (anti), vilket blir problematiskt i en debatt där båda sidor gör anspråk på jämställdhet. Flera av feministernas debattmotståndare kallar sig istället jämställdister vilket även kommer att användas i denna analys.<sup>1</sup> Begreppet blev centralt i jämställdhetsdebatten genom en av de mest aktiva debattörerna Pär Ström, som startade bloggen *Genusnytt* i januari 2009.<sup>2</sup> Jämställdismen är en rörelse bestående av både män och kvinnor och eftersträvar lika rättigheter, lika skyldigheter och lika värde för båda könen.<sup>3</sup> Fokus ligger på jämlika förutsättningar framför jämlikt utfall. Med denna definition tar man avstånd från det som idag upplevs som en hos feministerna pedantisk strävan efter 50–50-uppdelning av allt från föräldraledighet till styrelseposter. Jämställdismen strävar efter att vara en icke-snarare än antifeministisk rörelse då man inte motsätter sig kvinnofrågor, men tycker att för mycket uppmärksamhet läggs på dessa på männens bekostnad.<sup>4</sup> Detta är endast

---

<sup>1</sup> Jag kommer främst använda begreppet jämställdism, men när debattartiklarna analyseras används författarens terminologi.

<sup>2</sup> Pär Ström, *Genusnytt*, <http://genusnytt.wordpress.com/2009/01/> (2013-11-26).

<sup>3</sup> Pelle Billing, "Från feminism till jämställdhet", [http://www.pellebilling.se/wp-content/uploads/Manifest\\_Pelle\\_Billing.pdf](http://www.pellebilling.se/wp-content/uploads/Manifest_Pelle_Billing.pdf), s. 7 (2013-11-26).

<sup>4</sup> Ström, "Vad vill Jämställdisterna?" (2012-03-16), *Genusnytt*, <http://genusnytt.wordpress.com/programforklaring-for-jamstalldismen/> (2013-11-26).

en mycket övergripande teckning av jämställdismen och självklart råder ingen klar enighet bland alla jämställdister. I grunden råder ändå konsensus om den orättvisa mansrollen i dagens samhälle och då Pär Ström och Pelle Billing är de mest aktiva i debatten som ligger grund för denna analys väljer jag att utgå från deras definitioner av jämställdhetsarbetet.

Ström har tillsammans med Billing varit de stora förgrundsgestalterna för jämställdismen och genom sina bloggar och böcker har de fört en intensiv debatt om jämställdhet ur ett mansperspektiv. I november 2012, efter mer än tre års aktiv debatt om jämställdhetsfrågan, lämnade båda den offentliga debatten till följd av det hårda debattklimatet.<sup>5</sup> Sedan dess har rörelsen saknat offentliga ledare och istället fortsatt på anonyma bloggar. Innan han slutade debattera om genus och jämställdhet hann Ström ge ut tre böcker om ämnet.<sup>6</sup> Han var också den som syntes mest i den offentliga debatten där han drev en hård, stundtals provocerande argumentation och själv ofta bemöttes med hån och löje både i dagstidningar och på sociala medier.<sup>7</sup> Pelle Billings argumentation fokuserar på mansfrågor, han försöker ibland lyfta fram dessa som sammanvävda med kvinnofrågor och i debatten förespråkar han en lugn och sansad ton.<sup>8</sup> Hans bok *Jämställdhetsbluffen* sammanfattar de viktigaste frågorna som togs upp bland hans över 1500 blogginlägg.<sup>9</sup>

På ena sidan i debatten finner vi alltså jämställdisterna och på den andra sidan feministerna. Även här är det omöjligt att tala om en enhetlig rörelse då det finns flera olika typer av feminism. Liberalfeminismen fokuserar på kvinnans roll i det offentliga livet för att förbättra hennes roll på arbetsplatsen och inom politiken. Radikalfeminismen vill istället, under parollen "det personliga är politiskt", belysa förtrycket av kvinnan i hemmet. Inom de olika inriktningarna går åsikterna även isär kring om skillnaderna mellan kvinnor och män är biologiska eller om en historisk och samhällselig påverkan

---

<sup>5</sup> Ström, "Jag avslutar allt arbete för jämställdhet" (2012-11-08), *Genusnytt*, <http://genusnytt.wordpress.com/2012/11/08/jag-avslutar-allt-arbete-for-jamstalldhet-2/> (2013-11-27).

Billing, "Stora förändringar i mitt jämställdhetsarbete" (2012-11-12), *Jämställdhet 2.0*, <http://www.pellebilling.se/2012/11/stora-forandringar-i-mitt-jamstalldhetsarbete/> (2013-11-27).

<sup>6</sup> Ström, *Mansförtryck och kvinnovälde*, Stockholm: Stiftelsen Den nya välfärden 2007. *Sex feministiska myter: sann jämställdhet kan bara byggas på sanningens grund*, Stockholm: Stiftelsen Den nya välfärden 2011. *Mansförbudet: könsdiskriminering av män och pojkar*, Stockholm: BoD, cop. 2012.

<sup>7</sup> Ström, "Efter hot och nidbilder tar jag nu farväl av genusdebatten" (2012-11-08), *debatt.svt.se*, <http://debatt.svt.se/2012/11/08/efter-hot-och-nidbilder-tar-jag-nu-farval-av-genusdebatten/> (2014-01-06).

<sup>8</sup> Billing, "Från feminism till jämställdhet", s. 16.

<sup>9</sup> Billing, *Jämställdhetsbluffen*, Malmö: Pelle Billing 2012.

är av större betydelse.<sup>10</sup> Dessutom är det viktigt att poängtera skillnaden mellan kvinnosakskamp och feminism, för att förtydliga den starka ideologisering som präglar denna debatt. Kvinnosakskamp inriktar sig på att kvinnor och män ska ha samma rättigheter inom formen för dagens samhälle, medan feminismen präglas av en mer radikal strävan efter samhällsomvälvning.<sup>11</sup> En viktig bakgrund till dagens debatt är den jämställdhetspolitik som skapades i Sverige under 1990-talet och som hade den statliga Maktutredningen till grund. En av ledamöterna, historikern Yvonne Hirdman, myntade där begreppet könsmaktsordning vilket tar sig uttryck i att män i samhället är överordnade vad gäller den politiska och ekonomiska makten. Hirdman förklarar maktordningen mellan könen med genusystemet. Detta går ut på att kvinnliga och manliga egenskaper ställs i motsatts till varandra, det sker ett tydligt särskiljande. Dessutom ses mannen som norm vilket leder till en hierarkisk uppdelning.<sup>12</sup>

Billing beskriver sig själv som sprungen ur samma feministiska grund, men upplever den kollektiva mansbilden som något problematiskt. Han tar avstamp i sin egen uppväxt i 70-talets jämställdhetsivrande Sverige och den inre brytning som har präglat hans syn på manlighet. Billing säger att han vill "fylla i de kunskapsluckor och korrigera de missuppfattningar vi har om jämställdhet".<sup>13</sup> I motsats till feministernas könsmaktsordning menar Billing att det är lika viktigt att räkna in trygghetsförhållanden, samt den sexuella och sociala makten när man diskuterar maktfördelning mellan könen. Inom jämställdismen kritiserar man också att könsaspekten nästan alltid lyfts fram när ett problem drabbar kvinnor, men aldrig när det drabbar män. Jämställdisterna upplever att feminismen har annekterat jämställdhetsbegreppet och fått det till att bara handla om kvinnor på bekostnad av männens välmående.

---

<sup>10</sup> "Radikalfeminism", *Nationalencyklopedin*, <http://www.ne.se/enkel/radikalfeminism> (2014-01-06).

<sup>11</sup> Lisbeth Larsson & Ulla Manns, "Feminism", *Nationalencyklopedin*, <http://www.ne.se/lang/feminism> (2013-11-28).

<sup>12</sup> Yvonne Hirdman, *Genusystemet: teoretiska funderingar kring kvinnors sociala underordning*, Uppsala: Maktutredningen 1988.

<sup>13</sup> Billing, *Jämställdhetsbluffen*, s. 14.

## Vetenskapsdebatt och prostitutionsdebatt

Den offentliga debatten är ett tacksamt område för retoriska studier. Där pågår en ständig argumentation och dessutom spelar den en viktig roll i vårt dagliga beslutsfattande. Tora Holmberg har skrivit om vetenskapsdebatt ur ett sociologiskt och retoriskt perspektiv. Mellan naturvetenskap och humaniora pågår en kamp om vetenskapsbegreppet. Holmberg har intervjuat forskare inom beteendegenetik och funnit en tydlig motståndare i genusforskningen och de båda sidorna vill tillskriva varandra epitet som "biologister" respektive "tokfeminister".<sup>14</sup> Mest intressant i samband med denna analys om jämställdhetsdebatten är hur Holmberg visar att det för båda sidor "handlar om att ge uttryck för en specifik och bättre vetenskapssyn, att distansera sig från ideologi (biologism eller tokfeminsim) och att sträva mot den goda debatten".<sup>15</sup>

I en artikelserie i *Rhetorica Scandinavica* har Merete Onsberg, Christian Kock och Charlotte Jørgensen skrivit om offentlig debatt i Danmark. Med prostitutionsdebatten som exempel beskriver de hur parterna struntar i att ta hänsyn till varandras argument, vilket författarna definierar som "argumentative uskikke", deras utveckling av fallasibegreppet.<sup>16</sup> Kock poängterar att den offentliga debattens syfte är att hjälpa publiken att göra olika ställningstaganden snarare än att nå en enighet parterna emellan.<sup>17</sup>

Christian Kock kritiserar Douglas Waltons och pragmadialektikernas syn på fallasier för att vara för övergripande och han bryter med synen på argumentation som en del i en diskussion där två parter strävar efter samförstånd. Han säger sig vara intresserad av argumentation där två parter inte kommer överens och istället för att bara studera de språkliga argumentationsfelen vill han lägga stor vikt vid debattörernas handlande och hur de undviker att säga saker. Hans "argumentative uskikke" bygger å andra sidan endast på fyra kategorier; icke-svar, ogrundade avslag av argument, halmdocka och falsk dikotomi.<sup>18</sup> Oavsett synen på fallasibegreppet finns en gemensam punkt i fallasiernas negativa effekten på debatten i det att de försvårar åhörarnas deliberativa ställningstaganden.

---

<sup>14</sup> Tora Holmberg, "Mellan tokfeminism och biologism: Vetenskaplig retorik från en debatt år 2002", Rapport, Uppsala: Sociologiska institutionen 2004, s. 5-6.

<sup>15</sup> Ibid. 2004, s. 45-46.

<sup>16</sup> Merete Onsberg, Christian Kock & Charlotte Jørgensen, "Offentlig debat: normer og praksis – med den danske prostitutionsdebat som eksempel", *Rhetorica Scandinavica* 2011:59, s. 83-118.

<sup>17</sup> Christian Kock, "Retoriske uskikke i offentlig debat – illustreret med eksempler fra prostitutionsdebatten", *Rhetorica Scandinavica* 2011:59, s. 95.

<sup>18</sup> Ibid. s. 95.

## Vad hindrar en konstruktiv diskussion?

Den offentliga debatten är betydande för samhällsutvecklingen genom dess påverkan av både personliga och politiska ställningstaganden. Ett offentligt rum där åsikter kan läggas fram och bemötas med välgrundade argument öppnar för en progressiv diskussion. En sådan miljö är värd att sträva efter och ett offentligt debattklimat där ignorans och personangrepp förekommer måste uppmärksammas. Jag intresserar mig för hur argumentationen går till i den offentliga debatten och vill använda jämställdhetsdebatten som analys exempel för att försöka förstå vilka argumentativa problem som uppstår i en starkt ideologiserad debatt och hur dessa kan förhindra en konstruktiv diskussion. Jämställdhetsdebatten är en av många debatter där starka åsikter förs fram och därför exemplifieras problematiken på ett tydligt sätt. Denna analys kommer att fokusera på jämställdhetsdebatten för att utreda vad det är som hindrar en konstruktiv diskussion och förhoppningen är att detta omvänt kan belysa övergripande problem i den offentliga debatten.

Mer specifikt är det artiklar från debattserien *Hatet och politiken* som ligger grund för analysen. Debatten startades av den feministiska journalisten och författaren Maria Sveland som i sina böcker tidigare har kritiserat det mytologiserade familjelivet och gjort upp med just hatet mot feminismen.<sup>19</sup> Till hennes stöd kom bland andra Anna Klara Bratt, chefredaktör på *Feministiskt Perspektiv*. På motståndarsidan i jämställdhetsfrågan var Pär Ström och Pelle Billing mest framstående. Frågeställningarna lyder: Vilka är debattörernas viktigaste ståndpunkter och argument som stöder dessa? Vilka är problemen i debatten och på vilket sätt hindrar dessa en konstruktiv diskussion? Hur framstår dessa problem i förhållande till de rationalitetskrav man kan ställa på offentlig debatt?

## Debatten *Hatet och politiken*

Materialet för denna uppsats är artiklar som fokuserar på jämställdhetsfrågan i *Dagens Nyheter*s debattserie *Hatet och politiken*. Debatten förs över 14 artiklar publicerade mellan 8 februari och 27 mars 2012 och handlar till stor del om högerextremismen utbredning och det hatiska politiska klimatet. Denna analys är inriktad på de artiklar där främst jämställdhetsfrågan diskuteras och berör därför två feministiska inlägg och två

---

<sup>19</sup> Maria Sveland, *Bitterfittan*, Stockholm: Norstedt 2007. *Att springa*, Stockholm: Norstedt 2010. *Happy, happy: en bok om skilsmässa*, sammanställare med Katarina Wennstam, Stockholm: Atlas 2011. *Hatet: en bok om antifeminsim*, Stockholm: Leopard 2013. *Systrar & Bröder*, Stockholm: Norstedt 2013.

artiklar skrivna av jämställdister. För att uppnå en jämn fördelning är Svelands slutreplik liksom två övriga feministiska texter uteslutna från analysen.

I artikeln "Hatet som gör mig politiskt deprimerad" skriver Sveland om de nya illavarslande högerextrema strömningarna i Sverige och hur främlingsfientlighet och anti-feminism går hand i hand. Själva kärnan i texten är kritiken av hur "invandringsproblemet" ges medialt utrymme, samtidigt som ingen verkar bry sig om hatet mot feminister. Ström och Billing utpekas som ledare för detta hat och kallas av Sveland för extremister.<sup>20</sup>

Pär Ström får den första repliken genom texten "Feministerna har inte kunnat hantera sin framgång". Som rubriken antyder skriver han om hur feminismens tid är över och att de nu är rädda att förlora sin makt i form av den "statsfeminism" som han påstår präglar dagens Sverige. Han vill belysa mäns förfördelade ställning i samhället och ställer krav på en könsneutral lagstiftning. Dessutom replikerar han Sveland med att även jämställdisterna får utstå mycket hat och att det i själva verket är feministerna som är extremister.<sup>21</sup>

Pelle Billing är den andra aktören från denna sida av debatten och han tar chansen att föra fram en kortfattad programförklaring i artikeln "Mansfrågorna har försvunnit till förmån för kvinnorna". Billing saknar precis kritik från Sveland och ser därför ingen mening i att svara på hennes argument. Istället lägger han fram sin syn på jämställdhet vilket kan ses som en form av *refutatio*, alltså att bemöta redan framlagda motargument och förekomma troliga motargument. Hans viktigaste punkter innefattar, i likhet med Ströms, individens valmöjlighet, likhet inför lagen och motstånd mot kvantitativ jämställdhet. Billing medger att kvinnofrågor är viktiga, men att vi glömmer bort männen.<sup>22</sup>

Anna-Klara Bratt kommer till Svelands försvar med sin text "Hatet mot feminister växer". Hon betonar att Sveland debattartikel inte bara rör den direkta hotbilden mot enskilda feminister utan framförallt handlar om den övergripande, svårdefinierade, hatiska stämningen gentemot feminism. Bratt försvarar även Svelands sammankopplande

---

<sup>20</sup> Sveland, "Hatet som gör mig politiskt deprimerad", *dn.se* 8/2 2012, <http://www.dn.se/kultur-noje/kulturdebatt/hatet-som-gor-mig-politiskt-deprimerad/> (2013-11-28).

<sup>21</sup> Ström, "Feministerna har inte kunnat hantera sin framgång", *dn.se* 10/2 2012, <http://www.dn.se/kultur-noje/kulturdebatt/par-strom-feministerna-har-inte-kunnat-hantera-sin-framgang/> (2013-11-29).

<sup>22</sup> Billing, "Mansfrågorna har försvunnit till förmån för kvinnorna", *dn.se* 15/2 2012, <http://www.dn.se/kultur-noje/kulturdebatt/mansfragorna-har-forsvunnit-till-forman-for-kvinnorna/> (2013-11-29).



av antifeminism och högerextremism som en nödvändig insikt. Hon manar även till handling och efterfrågar mer stöd för feministers rätt att verka i en demokrati.<sup>23</sup>

## Pragmadialektiken

Den offentliga jämställdhetsdebatten är en problemfylld debatt och för att ta reda på vad som hindrar en konstruktiv diskussion, som kan hjälpa åhörarna att fatta beslut i jämställdhetsfrågor, är det nödvändigt att försöka utreda vilka dessa problem är. I samband med detta är jag även intresserad av kvalitén på den argumentation som förs och hur den står sig mot de generella rationalitetskrav man bör kunna ställa på offentlig debatt. En passande modell för denna analys erbjuds av Frans H. van Eemeren och Rob Grootendorst i form av pragmadialektiken som är en av ett fåtal metoder som utöver analys även inkluderar genomarbetade verktyg för evaluering.<sup>24</sup>

Pragmadialektiken grundas i en syn på argumentation som "part of a critical discussion between two parties who are trying to resolve a difference of opinion".<sup>25</sup> I fallet med jämställdhetsdebatten kan de starka ideologiska åsikterna vara ett problem då parter med vitt skilda åsikter troligtvis inte har för avsikt att nå samförstånd. Ändå är pragmadialektiken användbar då denna analys fokuserar just på debattens problem och teorin är väl anpassad för att genom argumentationsanalys finna vilka argumentationsfel som görs. Inom pragmadialektikens evaluerande del återfinns argumentationsdekalogen vilket är en samling regler för hur en ideal diskussion bör föras. Detta ideal är värt att eftersträva för att den offentliga debatten ens ska vara värd att ta del av.

Då uppsatsens syfte är att finna vad som hindrar den offentliga jämställdhetsdebatten att gå framåt finner jag den som ett passande hjälpmedel. Här erbjuds en strukturerad modell för att kartlägga den centrala argumentationen i debattartiklarna vilket sker med hjälp av argumentationsscheman som även kan belysa texternas implicita ståndpunkter. Detta utökas sedan till en fallanalys för att visa på debattens problem och evaluera argumentationens kvalitet. Problem i debatten definieras som brott mot diskussionens grundregler och hjälper att vidare förstå vilka fallasier som begås. Det är viktigt att påpeka att dessa grundregler inte utgör någon universellt accepterad form

---

<sup>23</sup> Anna-Klara Bratt, "Hatet mot feminister växer", *dn.se* 22/2 2012, <http://www.dn.se/kulturojje/kulturdebatt/hatet-mot-feminister-vaxer/> (2013-11-29).

<sup>24</sup> Frans H. van Eemeren & Rob Grootendorst. *Argumentation, Communication, and Fallacies: a Pragmatic-dialectical Perspective*, Hillsdale, New Jersey: L. Erlbaum 1992, s. 6-8.

<sup>25</sup> *Ibid.* s. 7.

utan är ett diskussionsideal som pragmadialektiken framhåller. Däremot är detta ideal användbart vid kritisk läsning av argumentationer.

It provides a standard to which a rational judge may orient himself if he wishes to determine to what extent an actual specimen of argumentative discourse departs from the abstract ideal. The model specifies which speech acts, at which stage in the discussion, do contribute to the resolution of the dispute. Thus, it enables the critic to establish which necessary speech acts are lacking in the discourse and which of the speech acts that do occur are superfluous or even disruptive.<sup>26</sup>

Likt den danska studien är denna analys inriktad på en starkt ideologisk, offentlig debatt, men i motsats till hur Kock ser på saken används här pragmadialektiken för att visa att denna teori är tillämpbar även fast vi vet att parterna inte strävar efter att nå enighet. Kocks "uskikke" är som nämnt endast fyra till antalet, till skillnad mot detta erbjuder pragmadialektiken argumentationsdekalogens tio förhållningsregler vilka används för att åskådliggöra användandet av en mängd fallasier. En analys av den offentliga debatten utifrån denna teori borde därför bli mer exakt och ge en tydligare bild av debattens problem.

### **Tillvägagångssätt**

Först redogörs artiklarnas gemensamma situation och författarnas ställning i debatten. Därefter fokuserar analysen på en debattartikel i taget och med hjälp av argumentscheman utläses ståndpunkten och de viktigaste argumenten som ges till stöd. I den påföljande evalueringen ställs argumenten mot argumentationsdekalogens regler och brott mot dessa antecknas och kompletteras med aktuella fallasier. Den strategiska manövreringen kommer även tas i beaktande. När de fyra debattartiklar är analyserade genomförs en mer övergripande diskussion kring debattens framträdande drag och hur dessa påverkar möjligheter för en konstruktiv diskussion i den offentliga debatten.

---

<sup>26</sup> van Eemeren & Grootendorst 1992, s. 36.

## 2. Hatet och politiken ur ett pragmadialektiskt perspektiv

### Argumentationssituationen

Texterna för denna analys förekommer i en debattserie publicerad i DN under februari och mars år 2012. Den gemensamma situationen utgörs av den svenska jämställdhetsdebatten. De fyra debattartiklarna är argumenterande och har det deliberativa syftet att övertyga läsarna om att feminism respektive jämställdism är den rätta vägen för att nå jämställdhet. Även om debattörerna lyfter fram den egna sidans förtjänster är det också intressant att se att en stor del av argumentationen går ut på att övertyga åhörarna om att motståndarna rörelse inte är den rätta vägen till jämställdhet. Stundtals dominerar motargumentationen och det finns starka likheter med Holmbergs vetenskapsdebatt där man på samma sätt bygger argumentationen kring en negativ bild av motståndaren.<sup>27</sup> Sveland som startar debatten lägger fram tesen att antifeminism hör samman med hatet mot mångfald, hon är alltså protagonist för denna ståndpunkt. Till hennes stöd kommer Bratt som menar att antifeminism och extremism måste kopplas samman. Dessa två är enade om att antifeminismen är extremistisk. På den andra sidan finner vi Ström som är antagonist till denna ståndpunkt och istället protagonist för den motsatta tesen att feminismen är extremistisk. Likt Ström är Billing antagonist till feministernas påstående, däremot driver han inte samma tes utan är istället protagonist för att jämställdismen är den rätta vägen till jämställdhet.

I den gemensamma debattsituationen kan även förutsättningar på högre nivå utläsas för att se om debatten påverkas på något sätt. Andra gradens förutsättningar berör maktförhållanden och där skulle Sveland och Bratt som professionella journalister kunna sägas stå i ett maktförhållande gentemot Ström och Billing, även om dessa två också är publicerade författare. Tredje gradens förutsättningar som handlar om påverkande samhällsförhållanden kan ses i feminismen som mer utspridd och accepterad än jämställdismen.<sup>28</sup> Gällande avslutningsfasen vet vi både med facit i hand men också som ett resultat av den starkt ideologiserade debatten att båda sidor stod fast i sin åsikt. Som pragmadialektikerna påpekar handlar den här typen av ideologiserade debatter oftast inte om att övertyga varandra utan snarare om att övertyga publiken.<sup>29</sup>

---

<sup>27</sup> Holmberg, s. 45-46.

<sup>28</sup> van Eemeren m. fl. *Reconstructing Argumentative Discourse*, Tuscaloosa: University of Alabama Press 1993, s. 30-34.

<sup>29</sup> van Eemeren & Grootendorst 1992, s. 42.

## **Sveland – ”Hatet som gör mig politiskt deprimerad”**

I sin text skriver Sveland om högerextrema strömningar och problemen med den utspridda rasismen i Europa. I konfrontationsfasen där tesen läggs fram står det tydligt att själva tvistefrågan handlar om hur högerextremism går hand i hand med antifeminism.<sup>30</sup> Sveland vill belysa att det faktiskt finns ett utbrett hat mot det politiskt korrekta eller det ”kulturmarxistiska”, helt enkelt ett hat mot feminister och antirasister.<sup>31</sup> I inledningsfasen fastslås debattörernas roller och Sveland står som protagonist för att antifeminism hör samman med hatet mot mångfald. Jämställdisterna är då antagonister till denna tes då de inte vill sammankopplas med rasistiska strömningar. Här klargörs även de formella utgångspunkterna vilket innebär argumentationens form som i det här fallet är en debattserie i en dagstidning vilket öppnar för en fortlöpande dialog. De materiella utgångspunkterna utgörs av vad som diskuteras vilket här i grunden är feminismens respektive jämställdismens betydelse. I argumentationsfasen sker själva argumentationen och denna blir tydlig knappt halvvägs in i texten och framåt när Sveland kopplar ihop hatet mot mångfald med antifeminism.<sup>32</sup> Debatten är enkel och blandad då det är en ståndpunkt och parterna intar motsatta positioner.<sup>33</sup> Argumentationen är multipel då flera sinsemellan oberoende argument läggs fram som stöd till tesen. Argumentationsformen är främst enkel, men det första argumentet är samordnat då argumentet faller om någon av premisserna utesluts.<sup>34</sup>

---

<sup>30</sup> van Eemeren & Grootendorst 1992, s. 35.

<sup>31</sup> Sveland 8/2 2012.

<sup>32</sup> van Eemeren & Grootendorst 1992, s. 35.

<sup>33</sup> Ibid. s. 17.

<sup>34</sup> Ibid. s. 76-77.



De båda första argumenten är både relevanta och tillräckliga som stöd för Svelands tes att antifeminismen hör ihop med hatet mot mångfald. Däremot kan man ifrågasätta om de är acceptabla. Säkert är att jämställdisterna inte accepterar beskrivningen av sig som extremister och inte heller sammankopplingen med homofobi och rasism. Det tredje argumentet är både relevant och acceptabelt, men inte tillräckligt. Det är sant att detta stämmer för Breivik, men det är riskabelt att använda en av vår tids värsta extremister för att exemplifiera en rörelse som jämställdismen.

Med argumentationsdekalogens hjälp kan vi se att det sker ett tydligt brott mot regeln för argumentschema. I det här fallet rör det sig om det tredje argumentet vilket var symptomatiskt och för denna typ av argument gäller att det som framläggs måste vara representativt för att kunna stödja den generalisering man gör. Fallasin förhastad generalisering framstår här tydligt då Sveland uppenbarligen har ett argumentschema som stämmer, men använder det på ett opassande sätt för att dra generella slutsatser kring sambandet mellan extremism och antifeminism. Utöver detta sker även ett förutsägbart brott mot avslutningsregeln då ingen av sidorna i debatten kan förväntas vara beredda att överge sin ståndpunkt.<sup>38</sup>

### **Ström – ”Feministerna har inte kunnat hantera sin framgång”**

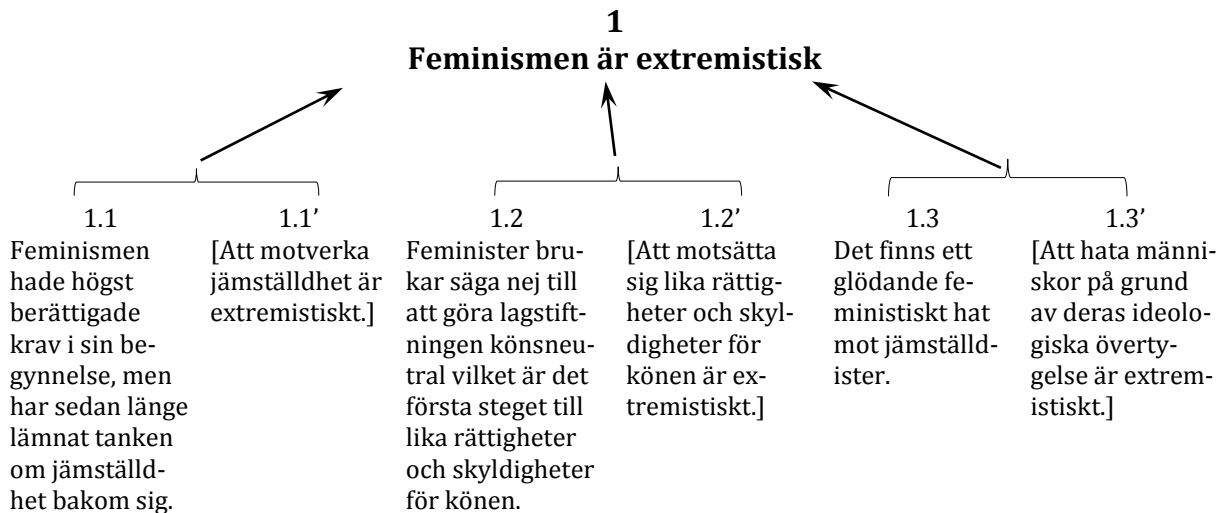
Ströms debattartikel är ett direkt svar på Svelands text och i konfrontationsfasen finner vi att själva tvistefrågan handlar om vilken av sidorna som ska tillskrivas begreppet extremist. Ström vill inte riskera att sammankopplas med högerextremister som Breivik, men den mest relevanta argumentationen handlar om jämställdisternas roll som de neutrala jämställdhetsivrarna och feministerna som de verkliga extremisterna. Inledningsfasen visar att Ström står som antagonist mot Svelands tes att rasism och antifeminism går hand i hand, han lägger även fram sin egen ståndpunkt som går ut på att det i själva verket är feminismen som är extremistisk. Debattens formella och materiella utgångspunkter är oförändrade. Texten är väsentligt kortare än Svelands och nästan hela texten kan räknas in till argumentationsfasen. Precis som övriga debattörer står Ström fast i sin åsikt och är inte öppen för att överge denna i debattens avslutningsfas.<sup>39</sup> Argumentationen är även här multipel då flera av varandra oberoende argument ges som stöd till

---

<sup>38</sup> van Eemeren & Grootendorst 1992, s. 97 & s. 211-216.

<sup>39</sup> Ibid. s. 35.

tesen. I Ströms fall finner vi enkla argument vilket innebär att ståndpunkten stöds av två premisser, varav den ena ofta är implicit.<sup>40</sup>



Alla tre argument handlar om vad som är kännetecknande för feminismen och är därför symptomatiska.<sup>41</sup> Det första argumentet handlar om att feminismen har kännetecknats av jämställdhetskamp, men Ström menar att denna definition inte längre är riktig då feminismen har gått för långt i sin fokusering på kvinnornas rättigheter. I argumentet som handlar om könsneutral lagstiftning vill Ström belysa en inställning hos vissa feminister för att kunna säga att det är karaktäristiskt för feminismen att motarbeta sann jämställdhet. Det tredje huvudargumentet i Ströms text handlar om det feministiska hat som riktas mot jämställdister. Detta argument är extra intressant då det är en punkt där båda sidor försöker framställa den hatiska tonen som något kännetecknande för just den motsatta sidan vilket i stora drag påminner om hur det såg ut i den vetenskapsdebatt Holmberg skriver om.<sup>42</sup> Argumentationen är uppbyggd för att framhäva ett debattideal som kan sammankopplas med den egna sidan, men ännu viktigare är att framhålla motståndarens avsteg från detta ideal.

Ström har blivit kallad för extremist och textens viktigaste syfte är därför att vederlägga detta. Här vänder Ström anklagelsen tillbaka till Sveland och genom att fram-

<sup>40</sup> van Eemeren & Grootendorst 1992, s. 76.

<sup>41</sup> Ibid. s. 97.

<sup>42</sup> Holmberg 2004, s. 45-46.

ställa feminismen som extremistisk ifrågasätter han även hennes tillförlitlighet i att bedöma jämställdismen. Den strategiska manövreringens topiska potential innefattar de teman författaren väljer att ta upp och här ligger fokus på att utmåla en negativ bild av feminismen istället för att lyfta fram jämställdismens förtjänster. Texten är ett försvar som främst syftar till att själv få definiera jämställdismen och den riktas nog till möjliga anhängare som kan ha oroats av Svelands starka sammankopplande av högerextremism och antifeminism. Debattartikeln är kort, speciellt i jämförelse med Svelands inledande artikel. Detta kan ses som ett stilideal som ska representera tydlighet och framställa jämställdismen som den vettiga och lättfattliga jämställdhetsförespråkaren.<sup>43</sup>

De argument som Ström lägger fram är alla relevanta då de direkt går att sammankoppla som stöd för tesen att feminismen är extremistisk. Däremot går det att ifrågasätta om de är acceptabla, helt säkert accepterar i alla fall inte feminister påståenden som att man inte jobbar för jämställdhet och att hatet mot jämställdister är mer extremistiskt än det omvända. Det går även att fråga sig om argumenten är tillräckliga? Att feminismen skulle ha övergett jämställdhetskampen är ett vacklande påstående och att könsneutral lagstiftning är det främsta och viktigaste steget mot ett jämställt samhälle är svårt fastställa. Argumentet om hat mot jämställdister som Ström är däremot belagt med ett flertal exempel och är därför tillräckligt. I argumentationen sker ett brott mot argumentationsdekalogens relevansregel då Ström istället för att bemöta Svelands tes att mångfald hör ihop med antifeminism, väljer att argumentera för att feminister är extremister. Detta tar sig uttryck i fallasin villospar då texten lägger stort fokus vid att utmåla feminister som extremister istället för att ingående bemöta kritiken om att jämställdister är det. I alla argument sker ett brott mot regeln för argumentschema. Det är fallasin förhastad generalisering som framstår tydligt då Ström argumenterar genom giltiga symptomatiska argumentscheman, men grundade på bristande observationer. I det första menar Ström att feministerna har lämnat tanken om jämställdhet bakom sig, vilket inte kan sägas gälla för alla feminister. Kopplingen mellan att inte prioritera könsneutral lagstiftning och därmed inte prioritera jämlikhet kan inte heller sägas vara tillräckligt representativ för att dra generella slutsatser. Att feminister som Ström har mött brukar motsätta sig könsneutral lagstiftning som det viktigaste steget mot jämlikhet, betyder inte att alla feminister tycker att män och kvinnor inte bör vara lika inför lagen. Det tredje argumentet lider av samma problem då hatet som Ström har fått utstå härleds

---

<sup>43</sup> van Eemeren 2010, s. 93-94.



till ett fåtal skribenter vilka inte kan sägas vara representativa för alla feminister. I samband med detta argument framstår även ett brott mot frihetsregeln genom ett personangrepp av formen *tu quoque*, vilket betyder du också. Ström försöker hindra Sveland från att lägga fram sin ståndpunkt genom att belysa en motsägelse i det hon argumenterar för och hennes tidigare handlingar i form av attacker mot jämställdismen. Precis som hos Sveland sker ett brott mot avslutningsregeln då ingen av parterna är villiga att överge sin ståndpunkt.<sup>44</sup>

### **Billing – ”Mansfrågorna har försvunnit till förmån för kvinnorna”**

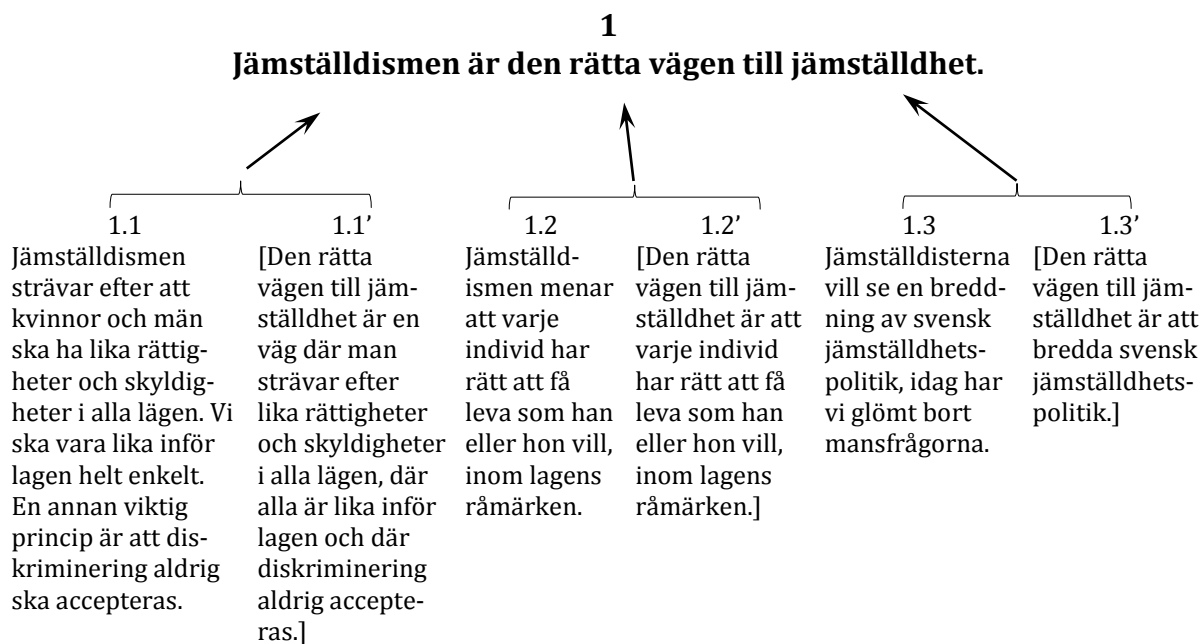
Billing har kallats för extremist av Sveland och vill därför försvara sig, främst genom att föra fram sin egen definition av jämställdismen. I inledningsfasen framträder Billing som antagonist mot ståndpunkten att jämställdismen skulle vara extremistisk, men till skillnad från Ström väljer han att inte anklaga feminismen för det samma. Istället argumenterar han för tesen att jämställdismen är den rätta vägen till jämställdhet. De formella utgångspunkterna är desamma och de materiella utgångspunkterna rör fortfarande feminismen eller jämställdismen som medel för jämställdhet. Även denna text är relativt kort och argumentationsfasen börjar i tredje stycket och fortsätter texten ut. Ett fortsatt gemensamt mönster kring avslutningsfasen kan konstateras då Billing står fast i sin åsikt att jämställdismen är den rätta vägen till jämställdhet. Argumentationen som förs är multipel då flera av varandra oberoende argument ges som stöd till ståndpunkten.<sup>45</sup> Även här är argumentationstypen enkel, med en explicit och en implicit premiss.<sup>46</sup>

---

<sup>44</sup> van Eemeren & Grootendorst 1992, s. 208-214.

<sup>45</sup> Ibid. s. 35.

<sup>46</sup> Ibid. s. 76.



De båda första argumenten är symptomatiska eftersom de handlar om jämställdismens karaktäristik. Det tredje argumentet är kausalt då det framhåller att en breddad jämställdhetspolitik skulle få vissa önskvärda följder.<sup>47</sup> Billing lägger stor vikt vid mänskliga rättigheter och vill framställa jämställdismen som sammankopplade med dessa. Den strategiska manövreringens åhörarkrav handlar om hur författaren förhåller sig till publikens förväntningar. Utifrån detta kan det upplevas som märkligt att Billing väljer att inte rakt bemöta Svelands argument utan istället lägger fram en programförklaring för jämställdismen. Bruk av presentationstekniker är ytterligare en aspekt och stilmässigt finns likheter med Ströms text, både i den korta formen och i det enkla, rättframma språket. Jämställdismen framställs på detta sätt som det sansade och ärliga valet i jämställdhetsdebatten.<sup>48</sup>

De båda första argumenten är relevanta och acceptabla då de tydligt stöder tesen och kan accepteras av båda sidor i diskussionen. Däremot är de inte tillräckliga då argumenten som grundas i mänskliga rättigheter inte kan sägas vara specifika för jämställdismen. Det kausala argumentet som rör mansfrågor är relevant som stöd för jämställdismen, men varken acceptabelt eller tillräckligt. Det är inte troligt att feministerna håller med om att männen behöver mer uppmärksamhet för att vi ska uppnå jämställdhet och det är inte heller lätt att ge belägg för mansfrågornas betydelse i relation till kvinnofrågor.

<sup>47</sup> van Eemeren & Grootendorst 1992, s. 97.

<sup>48</sup> van Eemeren 2010, s. 93-94.

I argumentationen sker ett brott mot relevansregeln då Billing istället för att lägga fram motargument till att jämställdismen är extremistisk, väljer att argumentera för att den är den rätta vägen till jämställdhet. För att flytta fokus från Svelands negativa bild av jämställdismen lyfts enbart positiva aspekter fram vilket är ett tydligt exempel på fallasin villospar. Brott mot regeln för argumentschema sker i de båda första symptomatiska argumenten genom fallasin förhastad generalisering. Detta då Billing drar allmänna slutsatser om jämställdismen i samband med värnandet om mänskliga rättigheter, något som är allmänmänskligt och inte karaktäristiskt för en viss ideologisk rörelse. Billing står fast i sin åsikt att jämställdismen är den enda vägen till sann jämställdhet och likt övriga debattörer bryter han mot avslutningsregeln genom att vara obenägen att överge denna.<sup>49</sup>

### **Bratt – "Hatet mot feminister växer"**

Konfrontationsfasen gör det tydligt att Bratt kommer till Svelands försvar för att rättfärdiga ståndpunkten att antifeminism och högerextremism är delar av samma strömning. Hon sällar sig som protagonist för denna ståndpunkt. Inledningsfasen visar att de formella och materiella utgångspunkterna är oförändrade, men det kan gå att utläsa en förutsättning på högre nivå av andra graden i form av Bratts position som chefredaktör för tidningen *Feministiskt perspektiv*. För henne sträcker sig debattfrågans betydelse över det personliga engagemanget då det även kan inverka på tidningens framgångar. Textens inledande stycken lägger grunden men själva argumentationen förs främst från textens mitt och framåt. Likt övriga debattörer står Bratt fast i sin ståndpunkt och är inte öppen för att överge den i debattens avslutningsfas.<sup>50</sup> Även här utläses en multipel argumentation av enkel argumentationstyp.<sup>51</sup>

---

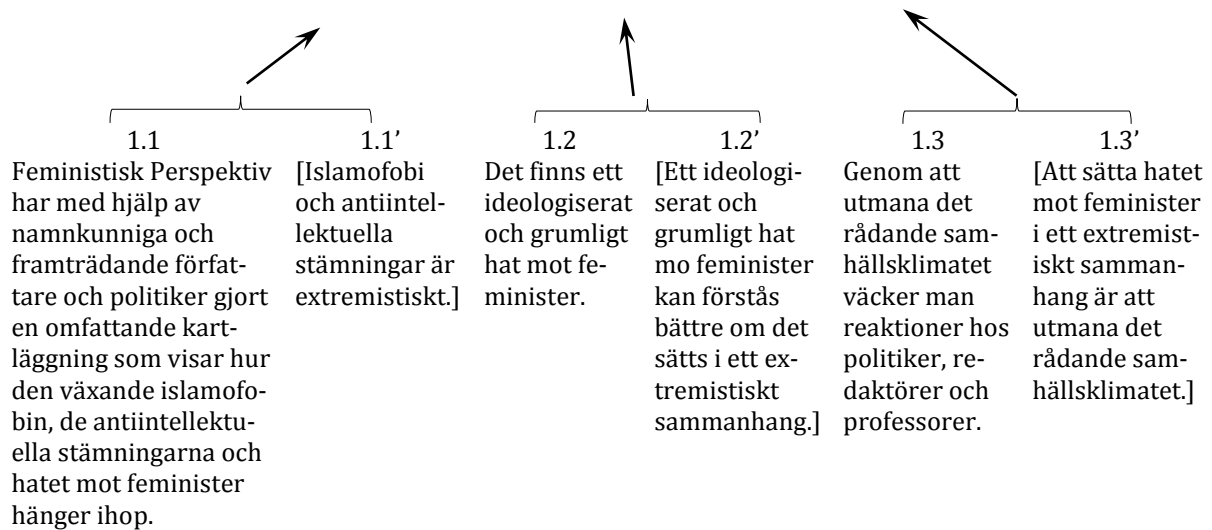
<sup>49</sup> van Eemeren & Grootendorst 1992, s. 208-214.

<sup>50</sup> Ibid. s. 35.

<sup>51</sup> Ibid. s. 76.

# 1

## Hatet mot feminister måste sättas i ett extremistiskt sammanhang.



Det första argumentet är symptomatiskt då det behandlar antifeminismens karaktäristik. Även det andra argument kan framstå som symptomatiskt, men är istället kausalt då det bygger på att det är viktigt att förstå hur hatet fungerar för att följaktligen kunna bekämpa det. Det tredje argumentet är mer uppenbart kausalt då Bratt här pekar på vikten av att väcka reaktioner hos de som kan skapa debatt och komma till feminismens försvar.<sup>52</sup> Inom den strategiska manövreringen beaktas även bruket av den topiska potentialen. I det här fallet målar Bratt upp en hotbild mot feminismen som både förstärker framställningen av antifeminister som extremister och tjänar till att väcka sympati hos åhörarna. Även anpassningen till åhörarkraven påverkar mottagandet och här verkar texten främst riktas till en publik som nu står passiv men som Bratt hoppas kunna vinna stöd hos.<sup>53</sup> Detta blir tydligt genom fokuseringen på känslor och framhållandet av det moraliskt riktiga i att stödja kampen mot extremismen. Bratt beskriver inte en situation där aktion leder till belöning, utan vill istället uppmärksamma åhörarna om att valet att inte agera kan innebära en fara.

Det första argumentet framstår som relevant som stöd till tesen. Däremot är trovärdigheten i den kartläggning hon hänvisar till inte tillräcklig och den accepteras nog inte heller av jämställdisterna. Trots att den är genomförd med hjälp av "Namn-kunniga och framträdande författare och politiker"<sup>54</sup>, är det svårt att argumentera med hjälp av en undersökning som så tydligt saknar objektivitet. Det två kausala argumenten är båda

<sup>52</sup> van Eemeren & Grootendorst 1992, s. 97.

<sup>53</sup> van Eemeren 2010, s. 93-94.

<sup>54</sup> Bratt 22/2 2012.

relevanta då de stödjer den framlagda tesen att hatet mot feminister måste sättas i ett extremistiskt sammanhang och tillräckliga då de var för sig är starka nog att stödja denna ståndpunkt. Om de är acceptabla går att diskutera. Det är troligt att feminismens motståndare nog inte accepterar att det finns ett utbrett ideologiserat hat. Det tredje argumentet är också intressant ur ett jämställdistiskt perspektiv då synen på det rådande samhällsklimatet är att det är tydligt feministiskt präglad. Följaktligen finns det inget utmanande i att sätta hatet mot feminister i ett extremistiskt sammanhang.

I det första argumentet går att finna ett brott mot regeln för argumentschema då Bratt använder ett symptomatiskt argumentschema på ett olämpligt sätt. Detta görs genom ett falskt auktoritetsargument som innebär att man tar stöd i en auktoritet som inte är tillräcklig, i detta fall namnkunniga och framträdande författare och politiker. Det andra argumentet risker att bryta mot utgångspunktsregeln genom fallasin cirkelresonemang då det förutsätter att det finns ett ideologiserat hat mot feminister. Likt hos tidigare debattörer sker även här ett tydligt brott mot avslutningsregeln då ingen av parterna i debatten är villig att överge sin fasta övertygelse.<sup>55</sup>

---

<sup>55</sup> van Eemeren & Grootendorst 1992, s. 208-214.

### **3. Debattens karaktäristik**

Debatten centrerar kring frågan om feminismen eller jämställdismen är den bästa vägen till jämställdhet, men nästan ännu tydligare framstår frågan om vilken av sidorna som kan kallas extremistisk. Det är tydligt hur båda sidor vill främja sig från detta begrepp samtidigt som man vill tillskriva det sin motståndare. Det är talande för den här typen av debatt att själva fokuseringen på den andra sidans fel är starkare än viljan att argumentera för sina egna ståndpunkter. Det här är ett problem i offentlig debatt då det försvårar för de som tar del av debatten att förstå debattörernas ståndpunkter och argumentation för att därmed kunna fatta välgrundade beslut.

#### **Brott mot regeln för argumentschema**

I analysen av de fyra debattartiklarna från jämställdhetsdebatten har några fallasier och brott mot argumentationsdekalogen framstått extra tydligt. Mest slående är nog att brott mot regeln för argumentschema förekommer hos alla fyra debattörer och det handlar om symptomatiska argument. I tre av texterna är det dessutom fallasin förhastad generalisering som är aktuell. Hos Sveland faller det symptomatiska argumentet då hon försöker använda Breivik för att dra allmänna slutsatser kring antifeminism, vilket är en liknelse som inte är representativ. Hos Ström och Billing återfinns två argument vardera som båda bryter mot denna regel. Ström begår ett liknande misstag som Sveland när han å sin sida försöker generalisera kring feminister i allmänhet utifrån det fåtal som har attackerat honom. Billings symptomatiska argumentation är inriktad på jämställdismens karaktäristik då han istället för att definiera feminismen på ett negativt sätt vill lyfta fram jämställdismens positiva sidor. Även i denna argumentation dras allmänna slutsatser utifrån antaganden som inte är representativa då Billing försöker tillskriva jämställdismens värnandet av mänskliga rättigheter. Detta är något allmänmänskligt snarare än sammanhängande med en specifik ideologisk inriktning. Bratts brott mot regeln för argumentschema avviker något då hon genom att hänvisa till kartläggningen av jämställdister gör sig skyldig till ett falskt auktoritetsargument.<sup>56</sup>

En tydlig likhet står ändå klar kring denna benägenhet att definiera motståndarna på ett negativt sätt utan att ha tillräckligt starka belägg. Den samlade bilden visar hur vanligt förekommande denna typ av svagt grundad svartmålning av motståndarsidan är i jämställdhetsdebatten och följaktligen något man bör vara uppmärksam på i all typ av

---

<sup>56</sup> van Eemeren & Grootendorst 1992, s. 208-214.

offentlig debatt. Användandet av den här typen av förhastade generaliseringar kan även vara riskabelt för den som lägger fram argumentet. För Sveland är det i sammanhanget relevant att varna för de högerextrema tendenserna i samhället och att nämna Ström och Billing i samband med Breivik är effektskapande men hon förlorar trovärdighet när slutsatser dras från exempel som inte kan sägas vara representativa. Dessutom öppnar en generalisering av denna typ för motståndarsidan att medvetet missförstå författarens argument. Detta tar Ström snabbt till vara på och bryter visserligen samtidigt mot argumentationsdekalogens bruksregel som säger att man ska tolka den andra partens formuleringar så noggrant som möjligt.<sup>57</sup> I Svelands text står det ganska klart att Sveland inte ser Ström som en potentiell ny Breivik, men den anklagelsen är något han gärna lyfter fram för att utmåla Sveland som löjlig och sänka hennes trovärdighet.

För det första tillämpar hon "guilt by association" genom att försöka klistra ihop mig med massmördaren Anders Behring Breivik och tysk judepolitik på 1930-talet. Det är ett fult knep som borde vara ovärdigt en etablerad författare och kulturpersonlighet.<sup>58</sup>

På detta sätt kan han även använda Breivik som ett känsloladdat begrepp för att få neutrala åhörare att ta parti med jämställdismen. Om Sveland sammankopplar Breivik med jämställdism har hon uppenbarligen fel och det är bäst att ansluta sig till den andra sidan.

### **Brott mot relevansregeln**

Ofta handlar fallasier om argumentens relevans och hos båda de jämställdistiska debattörerna förekommer tydliga brott mot relevansregeln vilken innebär att argument som läggs fram måste vara relevanta för den ståndpunkt som diskuteras.<sup>59</sup> Det är intressant att notera att det är fallasin villospår som är aktuell båda gångerna. I Ströms fall handlar det om att han istället för att direkt argumentera mot Svelands framlagda ståndpunkt att antifeminism hör ihop med hatet mot mångfald väljer att argumentera för sin tes om den extremistiska feminismen. På detta sätt flyttar han fokus från den negativa bilden av jämställdism till den negativa bilden av feminism. Billings argumentation är liknande till den grad att han också struntar i att bemöta Svelands kritik, men istället för att kritisera feminismen väljer han att lyfta fram jämställdismens förtjänster. Genom att själv få definiera jämställdismen drar han uppmärksamhet från den negativa bild som Sveland har

---

<sup>57</sup> van Eemeren & Grootendorst 1992, s. 209.

<sup>58</sup> Ström 10/2 2012.

<sup>59</sup> van Eemeren & Grootendorst 1992, s 208-210.

målat upp. Att argumenten som läggs fram i en text är relevanta för den tes som ska diskuteras är ett rimligt krav att ställa på den offentliga debatten. Irrelevanta argument kan vara svåra att upptäcka då de ofta presenteras som stöd för en ståndpunkt man själv har formulerat. I sammanhanget är de alltså relevanta, men det gäller att upptäcka dess avsteg från den framlagda tesen. Relevansregeln är viktig att ha i åtanke när man kommer i kontakt med offentlig debatt vilket visas av hur irrelevanta argument kan ta fokus från giltiga men svaga argument eller överskugga motståndarargument som man vill slippa ta ställning till.

### **Brott mot avslutningsregeln**

Ett annat mycket tydligt brott mot argumentationsdekalogen är debattörernas ovilja att följa avslutningsregeln. Denna säger att beroende på debattens utgång måste antingen ena parten dra tillbaka sin ståndpunkt eller den andra parten dra tillbaka sina tvivel.<sup>60</sup> Ingen av de fyra författarna är öppna för möjligheten att överge sina ståndpunkter oavsett debattens utgång. Detta kan verka uppseendeväckande och även väcka frågor om själva debattens syfte. Denna typ av fasta åsikter är vanligt i starkt ideologiska debatter och det mest intressanta är egentligen vad det kan säga oss om debattens egentliga publik. Det är mindre troligt att parterna lägger fram sin argumentation i hopp om att övertala en så stark motståndare, vilket leder till insikten att debatten bör läsas som riktad till åhörarna i första hand. Om det främsta målet är att försöka vinna över en till olika grader neutral publik till sin sida är det av största vikt att framhålla sin egen ståndpunkt som den enda rätta och inte visa några svaghetstecken. Debattörerna bryter mot avslutningsregeln, men det är ett tydligt medvetet brott som tjänar textens syfte. Det är viktigt att komma ihåg att argumentationsdekalogen endast är ett ideal för hur en konstruktiv diskussion bör föras, men det behöver inte innebära att det är det bästa sättet att övertyga en publik.

### **Strategisk manövrering**

När man studerar argumentationen i en debatt utifrån den pragmadialektiska modellen är det lätt att fastna i fallasianalys och evaluerandet av argument. I strävan efter att finna de problem som finns i debatten stirrar man sig blind på det negativa. För en retoriker är det även riskabelt att lägga för stor vikt enbart vid argumentationens logiska giltighet

---

<sup>60</sup> van Eemeren & Grootendorst 1992, s 209.



när så många andra faktorer inverkar på argumentationens effektivitet i debatten. I denna situation blir den strategiska manövreringen ett ovärderligt instrument. Genom att ta i beaktande den topiska potentialen, åhörarkraven och presentationsteknikerna kan man analysera balansen mellan god argumentation och retorisk övertygande argumentation.<sup>61</sup> På detta sätt letas inte bara fel, utan debattörernas förtjänster lyfts också fram.

Hos Sveland är presentationstekniken mest framträdande. För att stödja sin känslodrivna argumentation använder hon kroppsliga beskrivningar som "ett ordlöst fladder i bröstkorgen, värken i magen".<sup>62</sup> I Ströms text är också det stilistiska det mest framstående då artikelns utformning i sin korthet i kombination med det enkla språket strävar efter att framhäva ett lättförståeligt och sansat ideal som ska sammankopplas med jämställdismen. Även Billing arbetar på samma sätt stilistiskt, men här är dessutom den topiska potentialen intressant. Billing skriver mycket om mänskliga rättigheter för att på så sätt sammankoppla dessa positivt laddade begrepp med jämställdismen. Bratt arbetar också på detta sätt genom att måla upp en hotbild mot feminismen som tjänar det dubbla syftet att framställa antifeministerna som extremister samtidigt som man hoppas väcka sympati hos åhörarna. I sin text lägger hon även vikt vid åhörarkraven där den tänkta publiken verkar vara de neutrala åskådarna som nu uppmanas till handling. För att lyckas med detta belyser hon framförallt faran i att inte agera mot extremism.

Det är alltså inte bara argumentens logiska kvalitéer som är av betydelse utan ibland kan det känslöväckande och sympatisökande vara nödvändigt för en övertygande argumentation. Reglerna för en ideal debatt kan verka skrämmande för en analytiker men det är bara ett ideal, om än ett användbart sådant. En analys utifrån pragmadialektiken innebär inte ett avsteg från den klassiska retoriken utan en vidgning av ens retoriska perspektiv.

---

<sup>61</sup> van Eemeren 2010, s. 93-94.

<sup>62</sup> Sveland 8/2 2012.

#### 4. Den problematiska offentliga debatten

I den offentliga debatten möts starka meningsmotståndare och åhörarna gör sitt bästa för att lyckas reda ut vad debattörerna försöker säga och hur väl de argumenterar för sina åsikter. Just denna roll som den offentliga debatten har i det att den påverkar våra deliberativa ställningstaganden, både privata och offentliga, gör att den är av största betydelse att studera närmare. Uppsatsen syftade till att utreda vilka argumentativa problem som i den offentliga debatten kunde förhindra en konstruktiv diskussion. Som analys exempel valdes jämställdhetsdebatten som är karaktäristisk för en starkt ideologiserad debatt. Mer specifikt var det debattserien *Hatet och politiken*, publicerad i *DN* våren 2012 som fick utgöra materialet. De aktuella artiklarna var skrivna av feminister Maria Sveland och Anna-Klara Bratt och på motståndarsidan återfanns Pär Ström och Pelle Billing. Analysen utgick från pragmadialektiken då denna teori erbjuder användbara modeller för att systematiskt ordna argumentationen i argumentscheman och framförallt utvidga till en evaluerande fallasianalys. För varje debattartikel har ståndpunkten och de viktigaste argumenten utlästs i argumentscheman. En kort evaluering har sedan följt där brott mot argumentationsdekaloger och överensstämmande fallasier har urskilts.

Resultatet av denna analys visar debattörernas viktigaste ståndpunkter och de argument som ges som stöd till dessa. Sveland drev tesen att antifeminism hör ihop med hatet mot mångfald och stödde detta främst med att hatet mot mångfald är symptomatiskt för antifeminister. Ströms ståndpunkt var att feminismen är extremistisk och detta stöddes symptomatiskt genom att sammankoppla feminism med extremism. Billings tes var att jämställdismen är den rätta vägen till jämställdhet och hans argumentation gick ut på att symptomatiskt, men även kausalt visa på jämställdismens förtjänster och vad den kan leda till. Hos Bratt var ståndpunkten att hatet mot feminister måste sättas i ett extremistiskt sammanhang. Detta stöddes med en främst kausal argumentation som byggde på förståelse för hatet och även ville väcka reaktioner hos de neutrala åhörarna.

Den offentliga debatten är som sagt problematisk och jämställdhetsdebatten är en särskilt ideologiserad debatt. I denna analys framstod tre problemen som hindrade en konstruktiv diskussion allra tydligast. Brott mot relevansregeln skedde i båda de jämställdistiska texterna och i båda fallen var detta sammankopplat med fallasin villospar. En tydlig vilja att undvika att diskutera jämställdismen ur en negativ synvinkel kunde urskiljas i och med dessa upprepade försök att vända fokus mot något annat. Ström för-

sökte överskugga feministernas kritiska ståndpunkt genom att lyfta fram en negativ bild av feminismen, medan Billing tog en annan väg och istället fokuserade på en positiv bild av jämställdismen. Ett annat tydligt brott var det mot avslutningsregeln vilket, inte helt oväntat, var gemensamt hos alla debattörer. Oavsett debattens utgång var ingen beredd att överge sin ståndpunkt. Detta är vanligt i debatter som delas av starka åsikter och det mest intressanta resultatet är att man kan dra slutsatser kring debattörernas tänkta publik. Om man vägrar att överge sin ståndpunkt är inte själva debattens syfte att diskutera med motståndarsidan för att försöka övertala denne, eller bli övertalad själv. Istället handlar en debatt av denna typ om att övertyga åhörarna om sin ståndpunkt och därför får inga tvivel kring dess giltighet anas.

Det tyngsta resultatet av denna analys var att regeln för argumentschema bröts i alla fyra debattartiklar och det rörde sig i alla situationer om en symptomatisk argumentation. I tre av dessa fyra artiklar skedde brottet dessutom genom fallasin förhastad generalisering. I denna debatt är det alltså mycket vanligt med argumentation med bristande argumentschema. Det är också vanligt förekommande att man drar generella slutsatser om motståndarsidan utan att ha tillräckligt starka grunder för detta. Dessa två i kombination innebär att man kan utforma argument där det symptomatiska argument-schemat är korrekt tillämpat och därför framstår som giltigt. Däremot grundar man sina generaliseringar i observationer som inte är tillräckliga för dra dessa slutsatser. Detta är ett stort problem då man på så sätt lätt kan göra negativa utlåtanden om motståndaren och dessutom stödja dessa med korrekt genomförda scheman och ofta explicita exempel. Som åhörare gäller det därför att kanske ha denna av argumentationsdekalogens regler närmast till hands när man tar del av offentlig debatt.

Självklart är argumentationsdekalogen överkurs för en vanlig åhörare, men min förhoppning är att analysens resultat i stora drag kan belysa vilka problem som finns i den offentliga debatten. Utan att göra en systematisk argumentationsanalys kan det vara nyttigt att ha i åtanke argumentens relevans, vilken publik debattören riktar sig till och framförallt om argumenten är förankrade i representativa exempel. Dessa korta frågor kan vara till stor hjälp för att reda ut det snåriga forum som utgörs av den offentliga debatten.

## Käll- och litteraturförteckning

### Källor

Billing, Pelle, "Från feminism till jämställdhet", [http://www.pellebilling.se/wp-content/uploads/Manifest\\_Pelle\\_Billing.pdf](http://www.pellebilling.se/wp-content/uploads/Manifest_Pelle_Billing.pdf) (2013-11-26).

Billing, Pelle, "Mansfrågorna har försvunnit till förmån för kvinnofrågorna", *dn.se* 15/2 2012, <http://www.dn.se/kultur-noje/kulturdebatt/mansfragorna-har-forsvunnit-till-forman-for-kvinnorna/> (2013-11-29).

Bratt, Anna-Klara, "Hatet mot feminister växer", *dn.se* 22/2 2012, <http://www.dn.se/kultur-noje/kulturdebatt/hatet-mot-feminister-vaxer/>(2013-11-29).

Larsson, Lisbeth & Manns, Ulla, "Feminism", *Nationalencyklopedin*, <http://www.ne.se/lang/feminism> (2013-11-28).

"Radikalfeminism", *Nationalencyklopedin*, <http://www.ne.se/enkel/radikalfeminism>, (2014-01-06).

Ström, Pär, *Genusnytt*, <http://genusnytt.wordpress.com/2009/01/> (2012-11-29).

Ström, Pär, "Feministerna har inte kunnat hantera sin framgång", *dn.se* 10/2 2012, <http://www.dn.se/kultur-noje/kulturdebatt/par-strom-feministerna-har-inte-kunnat-hantera-sin-framgang/> (2013-11-29).

Sveland, Maria, "Hatet som gör mig politiskt deprimerad", *dn.se* 8/2 2012, <http://www.dn.se/kultur-noje/kulturdebatt/hatet-som-gor-mig-politiskt-deprimerad/> (2013-11-28).

## Litteratur

Billing, Pelle, *Jämställdhetsbluffen*, Malmö: Pelle Billing 2012.

Eemeren, Frans H. van & Grootendorst, Rob, *Argumentation, communication, and fallacies : a Pragma-Dialectical Perspective*, Hillsdale, New Jersey: L. Erlbaum 1992.

Eemeren Fran H. van, m. fl. *Reconstructing Argumentative Discourse*, Tuscaloosa: University of Alabama Press 1993.

Eemeren, Frans H. van, *Strategic Maneuvering in Argumentative Discourse : Extending the pragma-dialectical theory of argumentation*, Amsterdam: John Benjamins Pub. 2010.

Hirdman, Yvonne, *Genussystemet: teoretiska funderingar kring kvinnors sociala underordning*, Uppsala: Maktutredningen 1988

Holmberg, Tora, "Mellan tokfeminism och biologism: Vetenskaplig retorik från en debatt år 2002", Rapport, Uppsala: Sociologiska institutionen 2004.

Kock, Christian, "Retoriske uskikke i offentlig debat – illustreret med eksempler fra prostitutionsdebatten", *Rhetorica Scandinavica* 2011:59, 94-107.

Onsberg, Merete, Kock, Christian & Jørgensen, Charlotte, "Offentlig debat: normer og praksis – med den danske prostitutionsdebat som eksempel", *Rhetorica Scandinavica* 2011:59, s. 83-118.